YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

12 päivänä heinäkuuta 2001 *

Yhdistetyissä asioissa T-202/98, T-204/98 ja T-207/98,

Tate & Lyle plc, kotipaikka Lontoo (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajinaan R. Fowler, QC, ja solicitor A. L. Morris, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana asiassa T-202/98,

British Sugar plc, kotipaikka Peterborough (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajinaan T. Sharpe, QC, barrister D. Jowell, solicitor L. R. Lindsay ja solicitor A. Nourry, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana asiassa T-204/98,

ja

Napier Brown & Co. Ltd, kotipaikka Lontoo, edustajanaan solicitor D. Guy, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana asiassa T-207/98,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään K. Wiedner, avustajanaan barrister N. Khan, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

joissa kantajat vaativat EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia IV/F-3/33.708 — British Sugar plc, asia IV/F-3/33.709 — Tate & Lyle plc, asia IV/F-3/33.710 — Napier Brown & Company Ltd, asia IV/F-3/33.711 — James Budgett Sugars Ltd) 14 päivänä lokakuuta 1998 tehdyn komission päätöksen 1999/210/EY (EYVL 1999, L 76, s. 1) kumoamista,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Mengozzi sekä tuomarit V. Tiili ja R. M. Moura Ramos,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 29.11.2000 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Yhteisön sokerialan markkinajärjestely ja Ison-Britannian sokerimarkkinoiden tila

1 Yhteisön sokerialan markkinajärjestelyn tavoitteena on yhteisön sokerintuotannon tukeminen ja suojaaminen. Järjestely kattaa vähimmäishinnan, johon yhteisön tuottaja voi aina myydä sokeria viranomaisille, ja kynnyshinnan, jolla sokeria, johon ei sovelleta kiintiöitä, voidaan tuoda yhteisön ulkopuolisista maista.

2 Yhteisön tuotannon tuki takuuhinnoin rajoittuu kuitenkin kansallisiin tuotantokiintiöihin (A- ja B-kiintiöt), jotka neuvosto määrittelee kullekin jäsenvaltiolle, joka jakaa ne tämän jälkeen tuottajiensa kesken. B-kiintiöön kuuluvasta sokerista peritään A-kiintiöön kuuluvaa korkeampi tuotantomaksu. A- ja B-kiintiöt ylittävään sokerintuotantoon viitataan nimikkeellä C-sokeri, ja se voidaan myydä Euroopan yhteisössä vasta, kun sitä on varastoitu 12 kuukauden ajan. Yhteisön ulkopuolelle suuntautuvalle viennille myönnetään C-sokeria lukuun ottamatta vientitukea. Koska vientituettu myynti on tavallisesti edullisempi vaihtoehto kuin myyminen interventiojärjestelmässä, yhteisön tuotannon ylijäämä saadaan myytyä yhteisön ulkopuolelle.

3 British Sugar on Yhdistyneen kuningaskunnan ainoa jalostaja, joka valmistaa sokeria sokerijuurikkaasta, ja sille on myönnetty Yhdistyneen kuningaskunnan

koko sokerijuurikaskiintiö, joka on 1 144 000 tonnia. Tate & Lyle ostaa Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren alueen maista (AKT-maista) ruokosokeria, jonka se sitten jalostaa.

4 Ison-Britannian sokerimarkkinat ovat luonteeltaan oligopolistiset. Yhteisön sokerimarkkinajärjestelyn vuoksi Tate & Lyle kärsii kuitenkin British Sugariin nähden rakenteellisesta haitasta, ja on riidatonta, että British Sugarilla on Ison-Britannian markkinoilla määräävä asema. British Sugarin ja Tate & Lylen yhteenlaskettu tuotantomäärä kattaa sokerin kokonaiskysynnän Isossa-Britanniassa lähes kokonaan.

5 Eräs lisätekijä, joka vaikuttaa kilpailuun Ison-Britannian sokerimarkkinoilla, ovat sokerikauppiaat. Kauppiaat toimivat kahdella tavalla, joko omaan lukuunsa, jolloin ne ostavat sokeria irtotavarana British Sugarilta, Tate & Lylelta tai maahantuojilta ja myyvät sen edelleen, tai muiden lukuun, jolloin ne vastaavat tilausten käsittelystä, asiakkaiden laskuttamisesta toimeksiantajan puolesta ja saatavien perinnästä. Kauppiaiden toimiessa muiden lukuun hinta- ja toimitusehtoneuvottelut käydään suoraan British Sugarin tai Tate & Lylen ja lopullisen asiakkaan välillä, vaikka kauppiaat ovat lähes aina tietoisia sovituista hinnoista.

Kanteen perustana olevat tosiseikat

6 British Sugar harjoitti vuosina 1984—1986 hintasotaa, joka johti epätavallisen alhaisiin hintoihin teollisuuskäyttöön ja vähittäismyyntiin tarkoitetun sokerin markkinoilla. Vuonna 1986 sokerikauppias Napier Brown teki komissiolle uudelleen kantelun, jonka se oli alun perin tehnyt vuonna 1980 ja jossa se

ilmoitti, että British Sugar oli käyttänyt väärin määräävää markkina-asemaansa ja rikkonut EY:n perustamissopimuksen 86 artiklaa (josta on tullut EY 82 artikla).

7 Komissio osoitti 8.7.1986 British Sugarille väliaikaisia toimenpiteitä koskevan väitetiedoksiannon, jonka tarkoituksena oli lopettaa perustamissopimuksen 86 artiklan rikkominen. British Sugar ehdotti 5.8.1986 komissiolle sitoumuksia tulevista menettelytavoistaan (jäljempänä sitoumukset), ja komissio hyväksyi ne 7.8.1986 päivätyllä kirjeellään.

8 Napier Brownin tekemän kantelun perusteella aloitettu menettely päätettiin perustamissopimuksen 86 artiklan mukaisesta menettelystä (IV/30.178 — Napier Brown — British Sugar) 18 päivänä heinäkuuta 1988 tehdyllä komission päätöksellä 88/518/ETY (EYVL L 284, s. 41), jossa British Sugarin todettiin rikkoneen perustamissopimuksen 86 artiklaa ja jossa sille määrättiin sakko.

9 Tällä välin British Sugarin ja Tate & Lylen edustajien välillä 20.6.1986 pidetyssä kokouksessa British Sugar ilmoitti lopettavansa hintasodan teollisuuskäyttöön ja vähittäismyyntiin tarkoitetun sokerin markkinoilla Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

10 Tämän kokouksen jälkeen 13.7.1990 mennessä pidettiin 18 teollisuuskäyttöön tarkoitetun sokerin hintoja koskevaa kokousta, joihin osallistuivat myös Yhdistyneen kuningaskunnan tärkeimpien sokerikauppiaiden (jäljempänä kauppiaat) Napier Brownin ja James Budgett Sugarsin edustajat. Näissä kokouksissa British Sugar antoi kaikille kokouksen osanottajille tietoja tulevista hinnoistaan. Yhdessä kokouksessa British Sugar jakoi lisäksi muille kokouksen osanottajille hinnoittelutaulukon, jossa teollisuuskäyttöön tarkoitetut sokerin hinnat määriteltiin suhteessa ostomäärään.

11 Lisäksi Tate & Lyle ja British Sugar kokoontuivat 9.6.1990 mennessä kahdeksan kertaa neuvotellakseen vähittäismyyntiin tarkoitetun sokerin hinnoista. British Sugar toimitti hinnastonsa Tate & Lylelle kolmesti — kerran viisi päivää ja kerran kaksi päivää ennen hintojen virallista ilmoittamista.

12 Tate & Lyle lähetti Yhdistyneen kuningaskunnan kilpailuvirastolle (Office of Fair Trading) 16.7.1990 ja 29.8.1990 kaksi kirjettä sekä jäljennökset näistä kirjeistä komissiolle, minkä jälkeen komissio aloitti 4.5.1992 menettelyn British Sugaria, Tate & Lylea, Napier Brownia, James Budgett Sugarsia ja joitakin manner-Euroopan sokerintuottajia vastaan ja lähetti näille 12.6.1992 väitetiedoksiannon, jossa käsiteltiin EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan (josta on tullut EY 81 artiklan 1 kohta) ja 86 artiklan rikkomista.

13 Komissio lähetti 18.8.1995 British Sugarille, Tate & Lylelle, James Budgett Sugarsille ja Napier Brownille toisen väitetiedoksiannon, jonka sisältö oli 12.6.1992 päivättyä väitetiedoksiantoa suppeampi, koska siinä käsiteltiin ainoastaan EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomista.

14 Komissio teki 14.10.1998 päätöksen 1999/210/EY EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia IV/F-3/33.708 — British Sugar plc, asia IV/F-3/33.709 — Tate & Lyle plc, asia IV/F-3/33.710 — Napier Brown & Company Ltd, asia IV/F-3/33.711 — James Budgett Sugars Ltd) (EYVL 1999, L 76, 22.3.1998, s. 1; jäljempänä riidanalainen päätös). Tässä British Sugarille, Tate & Lylelle, James Budgett Sugarsille ja Napier Brownille osoitetussa päätöksessä komissio totesi, että nämä olivat rikkoneet perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa, ja määräsi päätöksen 3 artiklassa British Sugarille 39,6 miljoonan ecun sakot ja Tate & Lylelle 7 miljoonan ecun sakot 85 artiklan 1 kohdan rikkomisesta teollisuuskäyttöön tarkoitetun ja vähittäismyyntiin tarkoitetun sokerin markkinoilla sekä Napier Brownille 1,8 miljoonan ecun sakot 85 artiklan 1 kohdan rikkomisesta teollisuuskäyttöön tarkoitetun sokerin markkinoilla.

Oikeudenkäyntimenettely

15 Tate & Lyle nosti 18.12.1998 yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen, joka kirjattiin numerolla T-202/98.

16 British Sugar nosti 21.12.1998 yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen, joka kirjattiin numerolla T-204/98.

17 British Sugar toimitti 25.1.1999 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen erillisen välitoimia koskevan hakemuksen, jossa se vaati yhtäältä riidanalaisen päätöksen 4 artiklan, jossa määrätään sakon maksamista koskevista yksityiskohdista, täytäntöönpanon lykkäämistä, ja toisaalta sitä, että tuomioistuin määrää kaikista mainitun sakon maksuehtoja koskevista tarvittavista väliaikaisista toimenpiteistä.

18 British Sugarin peruutettua välitoimia koskevan hakemuksensa tämä hakemus poistettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rekisteristä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin 11.10.2000 antamalla määräyksellä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artiklan mukaisesti. Tästä menettelystä aiheutuneita kuluja koskevaa päätöstä lykättiin.

19 Napier Brown nosti 23.12.1998 yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen, joka kirjattiin numerolla T-207/98.

20 Edellä mainitut kolme asiaa yhdistettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (neljäs jaosto) 20.7.2000 antamalla määräyksellä suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

21 Asianosaisten lausumat ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin esittämät vastaukset kuultiin 29.11.2000 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

22 Asiassa T-202/98 kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen 3 artiklan siltä osin kuin se koskee kantajaa

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

23 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

24 Asiassa T-204/98 kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen kokonaisuudessaan tai toissijaisesti osittain

— jos riidanalainen päätös pysytetään kokonaan tai osittain, kumoaa sen 3 ja 4 artiklan tai alentaa sakon määrää

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

25 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

26 Asiassa T-207/98 kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin se koskee kantajaa

— kumoaa sille päätöksessä määrätyn sakon tai alentaa sakon määrää

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut

— velvoittaa komission korvaamaan kulut, joita kantajalle on aiheutunut sakon maksamiseksi hankkimastaan vakuudesta.

27 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

Alustavat huomautukset

28 Asioiden T-204/98 ja T-207/98 kantajat tukeutuvat riidanalaisen päätöksen kumoamista koskevassa ensisijaisessa vaatimuksessaan kolmeen perusteeseen.

Ensinnäkin ne katsovat, että komissio on tehnyt tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia ilmeisiä virheitä katsoessaan, että kantajien syyksi luetut menettelytavat muodostaisivat sopimuksen tai yhdenmukaistetun menettelytavan, ja erityisesti, että komissio on tehnyt virheen sopimuksen tai yhdenmukaistetun menettelytavan määrittelyssä sekä katsoessaan, että kantajien syyksi luetuilla menettelytavoilla oli kilpailunvastainen tarkoitus. Toiseksi ne katsovat, ettei komissio ole näyttänyt toteen sitä, että kantajien syyksi luetut tosiseikat olisivat vaikuttaneet kilpailunvastaisesti. Kolmanneksi asian T-204/98 kantaja katsoo, että komissio on tehnyt ilmeisen oikeudellisia seikkoja koskevan virheen arvioidessaan edellytystä, joka koskee riidanalaisten kokousten osanottajien menettelytapojen vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

29 British Sugar ja Napier Brown vetoavat niille määrätyn sakon määrää koskevassa toissijaisessa kumoamisvaatimuksessaan useisiin perusteisiin. Ne kiistävät erityisesti kyseisten sakkojen laskentaperusteet väittäen, että riidanalaisessa päätöksessä toisaalta loukataan suhteellisuusperiaatetta siltä osin kuin siinä sovelletaan asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennassa sovellettavia suuntaviivoja (EYVL C 9, 14.1.1998, s. 3; jäljempänä suuntaviivat) ja ettei siinä toisaalta oteta huomioon markkinoiden rakennetta eikä riidanalaisten menettelytapojen taloudellista ympäristöä. Asian T-204/98 kantaja lisää, että komissio on rikkonut olennaisia muotomääräyksiä, koska se ei ole ottanut huomioon mitään riidanalaisten kokousten osanottajien perusteluja, kuten sitä, että tätä kantajaa on kohdeltu eri tavoin kuin Tate & Lylea, rikkomisen tahatonta luonnetta, kaikkien varoittavien lisätoimenpiteiden tarpeettomuutta sekä tämän kantajan ja komission välistä yhteistyötä menettelyn aikana. Lisäksi nämä kaksi kantajaa väittävät, että komission viivyttely riidanalaisen päätöksen tekemisessä olisi nostanut niille määrätyn sakon määrää.

30 Asian T-202/98 kantaja riitauttaa ainoastaan sakon määrän laskentaa koskevan päätöksen osan. Ensimmäisessä perusteessaan kantaja väittää, että riidanalaisessa päätöksessä sovelletaan virheellisesti sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annettua komission tiedonantoa (EYVL C 207, 18.7.1996, s. 4; jäljempänä yhteistyötä koskeva tiedonanto), ja vetoaa toisessa perusteessaan päätöksen perustelujen puutteellisuuteen tältä osin.

Perusteet, jotka on esitetty asioissa T-204/98 ja T-207/98 riitautetun päätöksen kumoamista koskevan ensisijaisen vaatimuksen tueksi

Ensimmäinen peruste, jonka mukaan sopimuksen tai yhdenmukaistetun menettelytavan määrittelyssä on tehty tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia virheitä

— Asianosaisten väitteet ja perustelut

31 British Sugar ja Napier Brown väittävät, että riidanalainen päätös johtuu siitä, että komissio on arvioinut virheellisesti sekä markkinoiden rakennetta että vuosien 1986—1990 tapahtumia.

32 Jos komissio olisi ensinnäkin arvioinut tosiseikkoja asianmukaisesti, olisi käynyt ilmi, että riidanalaisten kokousten osanottajat eivät toimineet yhdenmukaistetusti Ison-Britannian sokerimarkkinoilla. Näiden markkinoiden ominaispiirteenä on se, että muiden tuottajien on seurattava British Sugarin harjoittamaa hinnoittelupolitiikkaa. Toisekseen valtion saariasema nostaa kuljetuskustannuksia, minkä ansiosta Yhdistyneen kuningaskunnan tuottajat hyötyvät siitä, että tuontia esiintyy erittäin vähän. Näin ollen kyseisten markkinoiden ominaispiirteet rajoittavat luonnollisesti niillä toimivien yritysten välistä kilpailua. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on myöntänyt asiassa Suiker Unie vastaan komissio 16.12.1975 antamassaan tuomiossa (yhdistetyt asiat 40/73—48/73, 50/73, 54/73—56/73, 111/73, 113/73 ja 114/73, Kok. 1975, s. 1663; jäljempänä asiassa Suiker Unie annettu tuomio), että yhteisön sokeriala on vahvasti säännelty ja että yhteisön sokerialan markkinajärjestelyn vuoksi kilpailusääntöjen soveltaminen on rajoitettua. Lisäksi komission riidanalaisen päätöksen 72 perus-

telukappaleessa esittämän toteamuksen, jonka mukaan riidanalaisten kokousten osanottajat sopivat korottavansa hintoja ja lupasivat olla alentamatta hintoja lisätäkseen markkinaosuuttaan, osoittaa vääräksi se seikka, että British Sugarin markkinaosuus määräytyy sen A- ja B-kiintiön perusteella.

33 Toiseksi British Sugar ja Napier Brown väittävät, että riidanalaisten kokousten tarkoituksena oli soveltaa sitoumuksia, jotka British Sugar oli tehnyt komissiolle, sekä vakuuttaa sokerikauppiaille ja Tate & Lylelle, ettei British Sugar enää harjoittaisi aggressiivista hinnoittelupolitiikkaa.

34 Kolmanneksi British Sugar ja Napier Brown väittävät, etteivät ne panneet täytäntöön mitään EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua sopimusta tai yhdenmukaistettua menettelytapaa, koska mainituissa tapaamisissa saadut tiedot eivät vaikuttaneet niiden toimintatapoihin markkinoilla. British Sugar, joka on hintajohtaja, ilmoitti ainoastaan yksipuolisesti tulevasta hinnoittelupolitiikastaan. Lisäksi nämä tiedot olivat jo markkinoiden tiedossa, koska markkinoille ominaisen avoimuuden vuoksi British Sugar oli ilmoittanut epävirallisesti ja järjestelmällisesti asiakkailleen hintojensa muutoksista ennen riidanalaisia kokouksia. Näin ollen Tate & Lyle tiesi British Sugarin hinnoista ennen kuin hintatiedot annettiin virallisesti markkinoiden tietoon, mutta eivät ennen kuin British Sugarin asiakkaille ilmoitettiin niistä. Lisäksi British Sugar ilmoitti hinnoittelustaan ennen riidanalaisten kokousten pitämistä sellaisille kauppiaille, joita jotkin British Sugarin tekemät sopimukset koskivat.

35 British Sugarin ja Napier Brownin mukaan yksinomaan sen, että yksi yritys toimittaa yksipuolisesti tietoja toiselle yritykselle, ei voida katsoa muodostavan perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomista. Yhdenmukaistetun menettelytavan toteamiseksi komission olisi nimittäin näytettävä toteen, että asianomaiset yritykset olivat vaihtaneet tulevaa hinnoittelupolitiikkaansa koskevia tietoja keskenään.

36 Napier Brown katsoo puolestaan lisäksi, että sen osallistuminen kokouksiin on erotettava sokerintuottajien osallistumisesta niihin. Napier Brown ei nimittäin ainoastaan kilpaile näiden kahden Ison-Britannian sokerintuottajan kanssa, vaan se on lisäksi niiden asiakas. Asiakkaan ominaisuudessa sokerintuottajien hinnoittelupolitiikka vaikuttaa siihen samoin kuin kaikkiin muihinkin asiakkaisiin. Sen sijaan, että komissio olisi arvioinut riidanalaisten kokousten kunkin osanottajan toimittamia selvityksiä erikseen, se tarkasteli niitä kokonaisuutena ja päätteli voivansa toimia näin, koska osapuolet eivät olleet toimittaneet uskottavia selityksiä siihen, miksi tuottajat ja kauppiaat olivat yhdessä olleet läsnä näissä kokouksissa. Lisäksi komission kokoamat todisteet osoittavat, että sokerikauppiaiden tarkoituksena oli kilpailla mahdollisimman tehokkaasti tuottajien kanssa.

37 Komissio myöntää, että kyseiset markkinat ovat hyvin erityislaatuiset, mutta toteaa kuitenkin, että hintakilpailu on edelleen mahdollista yhteisön sokerialan markkinajärjestelyssä vahvistetun vähimmäishinnan ja British Sugarin päättämien hintojen välillä. Tate & Lyle ja sokerikauppiaat ovat hintaseuraajia (price followers), toisin sanoen niiden on laskettava hintojaan, jos British Sugar laskee omiaan, mutta niiden ei kuitenkaan ole pakko nostaa hintojaan, jos British Sugar nostaa omiaan. Tate & Lyle ja sokerikauppiaat päättivät kuitenkin olla kilpailematta hinnoilla British Sugarin kanssa, vaikka tämä olisi ollut mahdollista, ja katsoivat paremmaksi noudattaa hintojen nousuun johtavaa yhteistä strategiaa.

38 Sitoumusten osalta komissio toteaa, ettei niiden voida missään tapauksessa tulkita sisältävän niitä British Sugarin ja Tate & Lylen kahdenvälisiä kokouksia, joihin sokerikauppiaita ei ollut kutsuttu. Lisäksi ensimmäiset kokoukset pidettiin vuoden 1986 kesäkuussa, mutta sitoumukset esitettiin komissiolle ensimmäistä kertaa saman vuoden elokuussa.

39 Lisäksi komissio katsoo, että vaikka British Sugarin tuleva hinnoittelu olisikin voinut olla asianomaisilla markkinoilla toimivien yritysten tiedossa, on silti yhtä

totta, että riidanalaisten kokousten osanottajat saivat nämä tiedot nopeammin ja luotettavammin verrattuna siihen, että ne olisivat joutuneet tarkkailemaan markkinoita itse. Tästä oli tuloksena se, että British Sugarin ilmoittamat hinnat vaikuttivat niiden vahvistamiin omiin hintoihin.

40 Lisäksi komissio tuo esiin, että nyt esillä olevan kaltaisessa asiassa perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkominen ei välttämättä edellytä tietojen vaihtoa. Komissio katsoo, että taloudellinen toimija ei enää määrää itsenäisesti toimintatavoistaan, jos se osallistuu säännöllisiin kokouksiin, joissa sille tiedotetaan hinnoista, jotka sen tärkein kilpailija pyrkii saamaan, ja tämä tapahtuu olosuhteissa, joissa se ei voi jättää näitä tietoja huomioimatta.

41 Erityisesti Napier Brownin osalta komissio korostaa sen myöntävän, että riidanalaisessa päätöksessä esitetään näyttöä British Sugarin ja Tate & Lylen välisestä yhdenmukaistetusta menettelytavasta. Jos yritys kuitenkin osallistuu luonteeltaan kilpailunvastaiseen kokoukseen, se jakaa vastuun kokouksen tuloksesta ellei sen osoiteta ilmoittaneen kilpailijoilleen, että se osallistui näihin kokouksiin kilpailijoistaan eroavassa tarkoituksessa (asia T-12/89, Solvay v. komissio, tuomio 10.3.1992, Kok. 1992, s. II-907).

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

42 Ensiksi on todettava, ettei British Sugar kiistä osallistuneensa vuosina 1986—1990 kahdenvälisiin kokouksiin Tate & Lylen kanssa ja monenvälisiin kokouksiin sokerikauppiaiden kanssa. Myös Napier Brown myöntää osallistu-

neensa monenvälisiin kokouksiin. British Sugar ja Napier Brown myöntävät myös, että näissä kokouksissa British Sugarin hinnoista tiedotettiin kokouksen muille osanottajille, vaikka ne kiistävätkin komission tästä tiedottamisesta esittämän tulkinnan.

43 Näin ollen on syytä tutkia yksinomaan, oliko näillä kokouksilla kilpailunvastainen tarkoitus.

44 Toisin kuin British Sugar ja Napier Brown väittävät, tässä yhteydessä on yhteisön sokerimarkkinoiden osalta syytä ottaa huomioon se, että vaikka yhteisöjen tuomioistuin on myöntänyt asiassa Suiker Unie antamassaan tuomiossa, että yhteisöjen järjestelmä saattaa johtaa kansallisten markkinoiden jakamiseen, se toteaa kuitenkin, että kilpailusääntöjä sovelletaan jäljellä olevaan osaan, joka todellisuudessa on olemassa (tuomion 24 kohta). Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin vakuuttaa, että "yhteisön järjestelmän mukaiset hinnat eivät olleet vähittäiskauppiai[lta], käyttäji[ltä] [tai] kuluttaji[lta] [perittäviä] hintoja, ja siten tuottajilla oli jonkin verran vapautta päättää myyntihinnoistaan" (tuomion 21 kohta).

45 Näin ollen komissio katsoo oikeutetusti, että hintakilpailu on edelleen mahdollista yhteisön sokerijärjestelmässä vahvistetun vähimmäishinnan ja British Sugarin päättämien hintojen välillä (riidanalaisen päätöksen 86—88 perustelukappale).

46 Ison-Britannian sokerimarkkinoiden oligopolistisen luonteen osalta on lisäksi hyväksyttävä komission väite siitä, että vaikka oligopolistisilla markkinoilla on mahdollista se, että kaikilla toimijoilla on käytössään kaikki tarvittavat tiedot

muiden toimijoiden liiketoimintatapojen havaitsemiseksi jälkikäteen, epävarmuus muiden toimijoiden tulevasta hinnoittelupolitiikasta on tällaisilla markkinoilla kuitenkin tärkein kilpailua edistävä tekijä (riidanalaisen päätöksen 87 perustelukappale).

47 British Sugar ja Napier Brown väittävät lisäksi, että British Sugarin komissiolle tekemät sitoumukset edellyttivät riidanalaisia kokouksia, joiden tarkoitus oli täysin lainmukainen, koska niillä pyrittiin korjaamaan aiemmat kilpailunvastaiset menettelytavat.

48 Ensinnäkin on otettava huomioon, että sitoumuksissa sovittiin seuraavaa:

"(C) British Sugar myöntää, että sokerikauppiaita tarvitaan, ja uskoo, että niiden toiminta Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla on hyödyllistä. British Sugar ei aio nyt eikä tulevaisuudessa ottaa käyttöön mitään hinnoittelutapaa, joka jollain tavalla vahingoittaa kauppiaiden olemassaoloa.

British Sugar antaa komissiolle sitoumuksen, jonka mukaan sen hinnoittelutavat tulevat olemaan tavanomaisia ja kohtuullisia eikä niitä voida katsoa polkumyynniksi. British Sugar myöntää oikeutetuksi komission huolen siitä, että riittämätön hintaero sen teollisen ja vähittäismyyntiin tarkoitetun sokerin välillä saatetaan katsoa kohtuuttomaksi hinnoittelutavaksi."

49 On kuitenkin katsottava, etteivät nämä sitoumukset missään tapauksessa tarkoita, että British Sugarin olisi keskusteltava tai edes tiedotettava säännöllisesti kilpailijoilleen tulevista hinnoitteluaikomuksistaan. Lisäksi on otettava huomioon komission huomautus, jonka mukaan British Sugarin ja Tate & Lylen kahdenvälisiä kokouksia tuskin voidaan perustella sitoumuksilla, koska sitoumukset koskivat ainoastaan väärinkäytöksiä sokerikauppiaita kohtaan.

50 Lisäksi kuten komissio toteaa, British Sugar esitti sille sitoumusluonnoksen ensimmäistä kertaa vuoden 1986 elokuussa, kun taas ensimmäinen kokous Tate & Lylen kanssa pidettiin 20.6.1986. Vaikka hyväksyttäisiinkin se seikka, että British Sugar ennakoi komission siihen kohdistaman tutkimuksen seurauksia ja että Napier Brownin tekemä välitoimia koskeva hakemus oli sen tiedossa, British Sugar ei kuitenkaan kyennyt selittämään, miksi se ei komissiolle sitoumusluonnosta esittäessään maininnut päättäneensä kokoontua kilpailijoidensa kanssa sen kilpailusääntöjen rikkomisen lopettamiseksi, josta sitä oli aiemmin syytetty.

51 Lisäksi jos kokousten tarkoituksena olisi ollut ainoastaan sitoumusten täytäntöönpano, British Sugarin kilpailijat olisivat vielä voineet kilpailla tämän kanssa vahvistamalla hintansa sen hintoja alhaisemmiksi, mitä ei koskaan tapahtunut.

52 Lisäksi perustelua, jonka mukaan British Sugarilla ei olisi ollut minkäänlaista intressiä yhdenmukaistaa menettelytapojaan kilpailijoidensa kanssa, koska se ei olisi koskaan voinut lisätä markkinaosuuttaan, ei voida hyväksyä. British Sugarilla oli joka tapauksessa intressi saada koko tuotantokiintiönsä myytyä Iso-Britannian markkinoilla, minkä Tate & Lyle ja sokerikauppiaat olisivat voineet estää.

53 Näin ollen komissio on perustellusti katsonut, että näiden kokousten tarkoituksena oli rajoittaa kilpailua hinnoittelupolitiikkaa yhdenmukaistamalla.

54 Lisäksi kartellin olemassaoloa ei voida pitää poissuljettuna ainoastaan sillä perusteella, että riidanalaisten kokousten osanottajista vain yksi paljastaa aikeensa.

55 Kartelleja koskevassa oikeuskäytännössä vahvistetuissa yhteensovittamista ja yhteistyötä koskevissa edellytyksissä ei nimittäin millään muotoa vaadita todellisen "suunnitelman" laadintaa, vaan niitä on tarkasteltava kilpailua koskeville perustamissopimuksen määräyksille ominaisen linjan mukaisesti, jonka mukaan kaikkien taloudellisten toimijoiden on määrättävä itsenäisesti kaupallisista menettelytavoistaan, joita ne aikovat noudattaa yhteismarkkinoilla (asia Suiker Unie, tuomion 173 kohta).

56 Vaikka onkin totta, ettei tämä itsenäisyyttä koskeva edellytys poista yrityksiltä oikeutta sopeutua järkevästi kilpailijoidensa nykyiseen tai odotettavaan markkinakäyttäytymiseen, se estää ehdottomasti kaikki niiden väliset suorat tai välilliset yhteydet, joiden tarkoituksena tai seurauksena on joko vaikuttaa todellisen tai mahdollisen kilpailijan käyttäytymiseen markkinoilla tai paljastaa tällaiselle kilpailijalle toimintatavat, joita ne ovat itse päättäneet noudattaa tai aikovat noudattaa markkinoilla (asia Suiker Unie, tuomion 174 kohta).

57 Nyt esillä olevassa asiassa on riidatonta, että kolmen kantajan välillä on ollut suoria yhteyksiä, joiden kautta British Sugar on tiedottanut kilpailijoilleen Tate & Lylelle ja Napier Brownille niistä menettelytavoista, joita se aikoi ottaa käyttöön Ison-Britannian sokerimarkkinoilla.

58 Asiassa T-1/89, Rhône-Poulenc vastaan komissio, 24.10.1989 annetussa tuomiossa (Kok. 1989, s. II-867) kantajaa syytettiin osallistumisesta kokouksiin, joiden aikana kilpailijoiden kesken vaihdettiin tietoja, jotka koskivat erityisesti hintoja, joita ne toivoivat markkinoilla noudatettavan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että yritys, joka luonteeltaan kilpailunvastaiseen kokoukseen osallistumalla ei ainoastaan pyri poistamaan etukäteen epävarmuutta sen kilpailijoiden tulevista menettelytavoista vaan on välttämättä joutunut myös välittömästi tai välillisesti ottamaan huomioon tietoja, jotka se on saanut näissä kokouksissa niiden hinnoittelutapojen määrittelemiseksi, joita se aikoi noudattaa markkinoilla (em. asia Rhône-Poulenc v. komissio, tuomion 122 ja 123 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tämä ratkaisu on sovellettavissa myös nyt esillä olevan asian kaltaiseen tapaukseen, jossa yhden tai useamman yrityksen osallistuminen kilpailunvastaisiin kokouksiin rajoittuu yksinomaan sellaisten tietojen vastaanottamiseen, jotka koskevat niiden kilpailijoiden tulevia menettelytapoja markkinoilla.

59 British Sugar ja Napier Brown väittävät tosin, että British Sugarin ilmoittamat hintatiedot olivat sen asiakkaiden tiedossa ennen kuin niistä tiedotettiin riidanalaisten kokousten osanottajille ja että näin ollen British Sugar ei näiden kokousten aikana paljastanut kilpailijoilleen sellaisia tietoja, joita ne eivät olisi voineet jo saada markkinoilta.

60 Vaikka tämä seikka oletettaisiinkin toteen näytetyksi, sillä ei ole nyt esillä olevan asian olosuhteissa mitään merkitystä. Vaikka nimittäin British Sugar olisi ensinnäkin tiedottanut asiakkailleen suunnittelemistaan hinnoista etukäteen, kullekin erikseen ja säännöllisesti, tämä seikka ei merkitse sitä, että tuona ajankohtana nämä hinnat olisivat muodostaneet objektiivisen ja välittömästi varmennettavissa olevan markkinatiedon. Lisäksi on riidatonta, että kyseiset kokoukset edelsivät niissä ilmoitettujen tietojen paljastamista markkinoille. Toiseksi riidanalaisten kokousten ansiosta osapuolet saivat nämä tiedot haltuunsa yksinkertaisemmin, nopeammin ja suoremmin kuin markkinoiden kautta. Kolmanneksi, kuten

komissio riidanalaisen päätöksen 72 perustelukappaleessa toteaa, kantajina olevien yritysten järjestelmällinen osallistuminen kyseisiin kokouksiin antoi niille mahdollisuuden luoda keskinäisen varmuuden ilmapiirin niiden tulevasta hinnoittelupolitiikasta.

61 Edellä esitetystä seuraa, että British Sugarin ja Napier Brownin väitettä, jonka mukaan niiden kokoukset eivät muodostaneet perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua sopimusta tai yhdenmukaistettua menettelytapaa, ei voida hyväksyä.

62 Tarkasteltaessa Napier Brownin väitettä, jonka mukaan se ei ollut ainoastaan tuottajien kilpailija vaan myös niiden asiakas, on syytä huomata, että näin Napier Brown pyrkii osoittamaan, että sen osallistumisella kokouksiin ei ollut millään tavalla kilpailunvastaista tarkoitusta, koska asiakkaana sillä oli tarve koota tavarantoimittajiensa hinnoittelupolitiikkaa koskevia tietoja ja kauppiaana sen aikomuksena oli todellisuudessa kilpailla ankarasti tuottajien kanssa.

63 Tältä osin on huomautettava, että Napier Brown osallistui tarkoitukseltaan kilpailuvastaisiin kokouksiin ja ainakin antoi sen vaikutelman, että niihin osallistuessaan sillä oli sama tarkoitus kuin kilpailijoillaan.

64 Näissä olosuhteissa Napier Brownin on esitettävä näyttöä siitä, että sen osallistumisella kokouksiin ei ollut kilpailunvastaista tarkoitusta, osoittamalla ilmoittaneensa kilpailijoilleen, että sillä oli kokouksiin osallistuessaan eri tarkoitus kuin niillä (em. asia Solvay v. komissio, tuomion 99 kohta).

65 On kuitenkin otettava huomioon, että Napier Brownin esittämien väitteiden, jotka perustuvat sen asemaan asiakkaana, ei voida katsoa osoittavan, ettei sillä ollut kilpailunvastaista tarkoitusta, koska se ei ole esittänyt mitään näyttöä, jonka perusteella voitaisiin todeta sen ilmoittaneen kilpailijoilleen, ettei sen markkinakäyttäytyminen riippunut kokousten sisällöstä.

66 Lisäksi vaikka Napier Brown olisi ilmoittanut tästä kilpailijoilleen, yksistään se seikka, että se oli ottanut näissä kokouksissa vastaan kilpailijoita koskevia tietoja, jotka itsenäinen toimija pitää liikesalaisuutena, riittää osoittamaan, että Napier Brownilla oli kilpailunvastainen tarkoitus (ks. vastaavasti em. asia Solvay v. komissio, tuomion 100 kohta).

67 Itse asiassa yhteen näistä kokouksista osallistuessaan kaikki yritykset tiesivät merkittävimmän kilpailijansa, joka on asianomaisella toimialalla johtava yritys, paljastavan seuraavissa kokouksissa hintoja koskevat tulevat aikomuksensa. Kaikista muista näihin kokouksiin osallistumista koskevista syistä riippumatta ainakin yhtenä syynä oli kilpailijoiden tulevia menettelytapoja koskevan epävarmuuden poistaminen etukäteen. Lisäksi pelkästään osallistumalla mainittuihin kokouksiin kukin osapuoli otti väistämättä huomioon joko suoraan tai välillisesti kokousten aikana saamansa tiedot määritellessään niitä menettelytapoja, joita se aikoi markkinoilla noudattaa.

68 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäinen peruste on hylättävä.

Toinen peruste, jonka mukaan riidanalaisilla kokouksilla ei ollut kilpailunvastaisia vaikutuksia

— Asianosaisten väitteet ja perustelut

69 British Sugar ja Napier Brown väittävät, että niiden osallistuminen riidanalaisiin kokouksiin ei vaikuttanut millään tavoin niiden asiakkailtaan pyytämiinsä hintoihin. Lisäksi ne väittävät, että tarkastelujakson aikana hinnat eivät koskaan nousseet enempää kuin prosentin vuodessa. Tämä tieto on ristiriidassa sen päätelmän kanssa, jonka mukaan kyseiset hintojen nousut olisivat seurausta yhdenmukaistetusta menettelytavasta. Lisäksi kun tarkastellaan hintoja, joita sovellettiin sen jälkeen kun riidanalaiset menettelytavat olivat jo päättyneet heinäkuussa 1990, esiin ei tule mitään tuntuvaa muutosta. Tämä viittaa siihen, etteivät mainitut kokoukset vaikuttaneet hintatasoon millään tavoin.

70 Komissio ei kiellä sitä, että kantajan syyksi luettujen tosiseikkojen kilpailunvastaisesta vaikutuksesta ei ole riittävää näyttöä, joten se keskittyy riidanalaisessa päätöksessä käsittelemään yksinomaan riidanalaisten kokousten osanottajien menettelytapojen kilpailunvastaista tarkoitusta (riidanalaisen päätöksen 75 ja 116—118 perustelukappale). Oikeuskäytännön perusteella on selvää, että sopimuksella tai yhdenmukaistetulla menettelytavalla rikotaan perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa myös silloin, kun sillä on kilpailunvastainen tarkoitus (mutta ei välttämättä tällaista vaikutusta).

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

71 Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa kielletään kaikki yritysten välinen salainen yhteistyö, jonka tarkoituksena on rajoittaa kilpailua tai josta seuraa, että kilpailu rajoittuu.

72 Oikeuskäytännön perusteella perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamista varten yritysten välisten järjestelyjen konkreettisten vaikutusten

huomioon ottaminen on tarpeetonta, jos käy ilmi, kuten nyt esillä olevassa asiassa, että järjestelyjen tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla (asia T-142/89, Boël v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-867, 89 kohta ja asia T-152/89, ILRO v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-1197, 32 kohta).

73 Näin ollen jos on näytetty toteen, että kokouksilla on kilpailunvastainen tarkoitus, ei ole enää tarpeen tutkia, onko yhteistoimintajärjestely myös vaikuttanut markkinoihin.

74 Näin ollen British Sugarin ja Napier Brownin esittämää väitettä ei voida hyväksyä.

Kolmas peruste, jonka mukaan riidanalaisten kokousten vaikutukset jäsenvaltioiden väliseen kauppaan on arvioitu virheellisesti

— Asianosaisten väitteet ja perustelut

75 British Sugar väittää, etteivät menettelytavat, joihin komissio on todennut kantajien syyllistyneen, vaikuttaneet tuntuvasti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. British Sugar väittää erityisesti, ettei riidanalaiseen päätökseen sisälly yhtäkään riidanalaisten kokousten osapuoliin kohdistettua moitetta salaisesta yhteistyöstä tuonnissa tai viennissä. British Sugarilla ei olisi lisäksi ollut mitään syytä eikä intressiä rajoittaa tuontia niin kauan kuin se sai myytyä A- ja B-kiintiönsä Isossa-Britanniassa. Päinvastoin British Sugar onnistui johdonmukaista toimintalinjaa noudattamalla välttämään uhan, jonka tuonti aiheutti sen oikeutetun tavoitteen saavuttamiselle; tämän mukaisesti Ison-Britannian hinnat vahvistettiin sellaiselle tasolle, ettei sokerin myynnin kannattavuus Isossa-Britanniassa johtaisi tuonnin kasvuun.

76 British Sugarin mukaan merkittävämpää on, että yhteisön sokerialan markkinajärjestely kannustaa vientitukijärjestelmän vuoksi viemään sokeria maailmanmarkkinoille eikä muihin jäsenvaltioihin. Tästä on seurauksena se, ettei markkinoiden vuorovaikutus kuulu yhteiseen maatalouspolitiikkaan sisältyvän sokerialan markkinajärjestelyn tavoitteisiin. Yhteisön sokerialan markkinajärjestelyn tarkoituksena on British Sugarin mukaan kansallisten markkinoiden jakaminen, kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa Suiker Unie antamassaan tuomiossa.

77 Komissio väittää osoittaneensa riidanalaisessa päätöksessä, että sopimus ja/tai yhdenmukaistettu menettelytapa olivat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan perustamissopimuksen 85 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Komission mukaan ei myöskään ole välttämätöntä, että riidanalainen menettelytapa olisi tosiasiassa vaikuttanut tuntuvasti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Riittää, kun näytetään toteen, että menettelytapa voi johtaa tällaisiin vaikutuksiin. Nyt esillä olevassa asiassa on ilmeistä, että markkinat ovat avoimet tuonnille, koska British Sugar on voinut itsekin valita hinnoittelupolitiikan, jonka tarkoituksena on estää tämä tuonti.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

78 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti on niin, että jotta yritysten välinen sopimus tai yhdenmukaistettu menettelytapa voisi vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, on oltava nähtävissä riittävällä todennäköisyydellä ja objektiivisten oikeudellisten tai tosiasiallisten seikkojen perusteella, että se voi vaikuttaa välillisesti tai välittömästi, tosiasiallisesti tai mahdollisesti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tavalla, joka voisi haitata jäsenvaltioiden välisten yhtenäismarkkinoiden tavoitteiden toteuttamista (ks. asia 5/69, Völk, tuomio 9.7.1969, Kok. 1969, s. 295, Kok. Ep. I, s. 407, 5 kohta; yhdistetyt asiat 209/78—215/78 ja 218/78, Van Landewick ym. v. komissio, tuomio 29.10.1980, Kok. 1980, s. 3125, Kok. Ep. V, s. 355, 171 kohta; yhdistetyt asiat C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 ja C-125/85—C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö, tuomio 31.3.1993, Kok. 1993, s. I-1307, Kok. Ep. XIV, s. I-123, 143 kohta; asiat T-213/95 ja T-18/96, SCK ja FNK v. komissio, tuomio 22.10.1997, Kok. 1997, s. II-1739, 175 kohta ja asiat T-24/93—T-26/93 ja T-28/93, Compagnie maritime belge transports ym. v. komissio, tuomio

8.10.1996, Kok. 1996, s. II-1201, 201 kohta). Näin ollen ei ole välttämätöntä, että riidanalaiset menettelytavat olisivat todellisuudessa vaikuttaneet tuntuvasti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, vaan riittää, että on näytetty toteen, että niillä saattaa olla mainittu vaikutus (asia T-29/92, SPO ym. v. komissio, tuomio 21.2.1995, Kok. 1995, s. II-289, 235 kohta).

79 Lisäksi se seikka, että kartellin tarkoituksena on myydä tuotteita ainoastaan yhdessä jäsenvaltiossa, ei riitä sulkemaan pois sitä mahdollisuutta, että sopimus vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Jos tuonti kyseisille markkinoille on mahdollista, kansallisen hintasopimuksen tehneet osapuolet voivat säilyttää markkinaosuutensa ainoastaan suojautumalla ulkomaiselta kilpailulta (asia 246/86, Belasco ym. v. komissio, tuomio 11.7.1989, Kok. 1989, s. 2117, 33—34 kohta).

80 Nyt esillä olevassa asiassa ei ole kiistetty sitä, että tuonti Ison-Britannian sokerimarkkinoille on mahdollista siitä huolimatta, että sokerimarkkinoita koskeva yhteisön lainsäädäntö ja kuljetuskustannukset vaikeuttavat tätä tuontia.

81 Riidanalaisesta päätöksestä ja koko asiakirja-aineistosta käy lisäksi ilmi, että yksi British Sugarin ja Tate & Lylen suurimpia huolenaiheita oli rajoittaa tuonnin määrää siltä osin kuin se estäisi niitä myymästä tuotantoaan kansallisilla markkinoilla (riidanalaisen päätöksen 16 ja 17 perustelukappale). Ensinnäkin British Sugar nimittäin itse totesi noudattaneensa tarkastelujaksolla tietoisesti hinnoittelupolitiikkaa, jonka tarkoituksena oli estää tuonti, koska British Sugarin ensisijaisena tavoitteena oli myydä koko A- ja B-kiintiönsä Ison-Britannian markkinoilla (kannekirjelmän 257 ja 258 kohta). Toiseksi riidanalaisen päätöksen 17 perustelukappaleesta käy ilmi, että Tate & Lyle oli noudattanut tarkastelujakson aikana aktiivisesti hinnoittelupolitiikkaa, jonka tarkoituksena oli poistaa tuonnin kasvusta aiheutuva riski.

82 Näissä olosuhteissa komissio ei erehtynyt katsoessaan, että kyseinen kartelli, joka kattoi miltei koko kansallisen alueen ja jonka täytäntöön panneet yritykset edustivat noin 90:tä prosenttia merkityksellisistä markkinoista, oli omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

83 British Sugar väittää, ettei mahdollinen vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ollut tuntuva.

84 Tältä osin oikeuskäytännössä myönnetään, ettei komissiolla ole velvollisuutta osoittaa, että sopimuksella tai yhdenmukaistetulla menettelytavalla olisi tuntuvaa vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa edellytetään nimittäin ainoastaan, että kilpailua rajoittavat sopimukset ja yhdenmukaistetut menettelytavat ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (asia T-7/89, Hercules Chemicals v. komissio, tuomio 17.12.1991, Kok. 1991, s. II-1711, Kok. Ep. XI, s. II-79, 279 kohta).

85 Edellä esitetystä seuraa, että komissio on perustellusti katsonut, että riidanalainen kartelli on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

86 Näin ollen kolmas peruste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Perusteet, jotka on esitetty asioissa T-204/98 ja T-207/98 sakkojen määrää koskevan toissijaisen kumoamisvaatimuksen tueksi

Peruste, joka koskee sakkojen suhteellisuutta ja markkinoiden rakenteen huomioonottamista

— Asianosaisten väitteet ja perustelut

87 British Sugar ja Napier Brown väittävät, että vahvistaessaan sakon suuruutta komissio ei noudattanut suhteellisuusperiaatetta eikä ottanut huomioon kilpailusääntöjen väitettyjen rikkomusten vakavuutta eikä kestoa ja rikkoi näin suuntaviivoja. Lisäksi ne väittävät, että komissio on rikkonut yhteisön kilpailulainsäädäntöä jättäessään huomiotta yhteisön sokerialan markkinajärjestelyn lainsäädäntötaustan sekä kutakin väitettyä rikkomusta koskevan taloudellisen taustan.

88 Suhteellisuusperiaatteen rikkomisen osalta British Sugar ja Napier Brown huomauttavat, että suuntaviivojen mukaisesti vakavalle rikkomukselle on tunnusomaista, että kilpailunrajoituksia sovelletaan ehdottomasti ja että ne vaikuttavat markkinoihin laajemmin kuin vähemmän vakavat rikkomukset. Nyt esillä olevassa asiassa komissio on kuitenkin ainoastaan kuvaillut säännöllisesti järjestettyjen riidanalaisten kokousten osanottajien menettelytapoja yksilöimättä kilpailunvastaista kartellia ja vielä vähemmän sellaisia kilpailunrajoituksia, joita olisi sovellettu ehdottomasti. Lisäksi nämä kaksi kantajaa korostavat, kuten riidanalaisen päätöksen 193 perustelukappaleesta käy ilmi, ettei rikkomuksella, johon niiden todettiin syyllistyneen, ollut tosiasiallisia vaikutuksia eikä se vaikuttanut kilpailuun merkityksellisillä markkinoilla. Ainoa tekijä, jonka perusteella riidanalaiset menettelytavat voitaisiin katsoa vakavaksi rikkomukseksi, olisi se, että kyseessä olisi pikemminkin horisontaalinen eikä vertikaalinen rajoitus. Tältä osin nämä kaksi kantajaa korostavat yhtäältä, että sokerikauppiaat osallistuivat kokouksiin sokerintuottajien asiakkaiden ominaisuudessa, ja toisaalta, että vaikka onkin totta, että suuntaviivojen mukaan "vakavaa

vähäisemmät rikkomukset" ovat yleensä vertikaalisia rajoituksia, sellaista horisontaalista rajoitusta, jolla ei ole ollut vaikutusta markkinoihin ja joka rajoittuu yhden jäsenvaltion yhteen osaan, olisi kuitenkin periaatteessa pidettävä vakavaa vähäisempänä rikkomuksena.

89 British Sugar riitauttaa myös sakkosumman korottamisen, joka johtuu siitä, että rikkomus on katsottu kestoltaan keskipitkäksi. Suuruudeltaan 40 prosentin korotus on kohtuuton etenkin, kun otetaan huomioon, että koska vaikutuksia markkinoihin ei ollut, rikkomuksen kesto ei British Sugarin mukaan vaikuttanut niiden vahinkojen laajuuteen, joita se aiheutti perustamissopimuksen kilpailusäännöillä tavoitelluille yhteisön tavoitteille.

90 Lisäksi British Sugar kiistää sakkosumman perusmäärän korottamisen raskauttavien olosuhteiden vuoksi. British Sugarin mukaan suuntaviivoissa käyttöön otettu raskauttavien olosuhteiden käsite on ristiriidassa 6.2.1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204), kanssa, jonka mukaan tämänkaltaisia olosuhteita olisi arvioitava rikkomuksen vakavuuden tarkastelun yhteydessä.

91 Napier Brown katsoo, että komission olisi sakkoja määrätessään otettava huomioon kullekin asianomaiselle yritykselle ominaiset olosuhteet. Tältä osin Napier Brown korostaa komission itsekin nimenomaisesti toteavan riidanalaisen päätöksen 198 perustelukappaleessa, että Napier Brownin ja James Budgett Sugarsin vaikutus kyseisiin markkinoihin oli pieni ja että tämän vuoksi niiden mahdollisuudet käyttää niillä markkinavoimaa olivat rajalliset.

92 Markkinoiden arvioinnin osalta British Sugar ja Napier Brown väittävät, että yhteisöjen tuomioistuin myönsi asiassa Suiker Unie antamassaan tuomiossa, ettei komissio ollut ottanut riittävässä määrin huomioon sokerialan yhteisestä mark-

kinajärjestelystä johtuneita kilpailunrajoituksia (tuomion 612—621 kohta). Lisäksi tuomioistuin oli katsonut, että koska yhteisön sokerialan markkinajärjestelyn vuoksi taloudellisilla toimijoilla oli hyvin vähän itsenäistä päätösvaltaa, näiden toimijoiden menettelytapoja ei ollut tarpeen arvioida yhtä ankarasti. British Sugar ja Napier Brown katsovat, että asiassa Suiker Unie annetun tuomion perusteella komission olisi arvioitava kilpailunvastaisten menettelytapojen todellisia vaikutuksia lainsäädännöllistä ja taloudellista taustaa vasten. Ison-Britannian sokerimarkkinoiden luonteen vuoksi kaikki vaikutukset markkinoihin jäävät väistämättä hyvin vähäisiksi. Tämän tekijän olisi johdettava pikemminkin riidanalaisista menettelytavoista määrättyjen seuraamusten lieventämiseen eikä raskauttamiseen, koska se rajoittaa menettelytapojen vaikutuksia markkinoihin ja erityisesti asiakkaisiin sekä kuluttajiin.

93 Komissio toteaa, että asetuksessa N:o 17 sille annetaan valtuudet määrätä rikkomisen keston ja vakavuuden perusteella enintään miljoonan ecun sakot tai sakot, jotka ovat enintään 10 prosenttia asianomaisen yrityksen liikevaihdosta. Riidanalaisessa päätöksessä komissio ottaa nämä kaksi perustetta huomioon vahvistaessaan sakon perusmäärän, jota se korottaa tai alentaa raskauttavien tai lieventävien olosuhteiden perusteella.

94 Komissio toteaa lisäksi, etteivät suuntaviivat liity välittömästi riidanalaiseen päätökseen, jossa niitä ei edes mainita. Joka tapauksessa suuntaviivoissa täsmennetään selkeästi, että niiden tarkoituksena on antaa ohjeita lähestymistavasta, jota komissio noudattaa sakon määrää laskiessaan, mutta niissä ei vahvisteta automaattista menetelmää tietyssä erityistapauksessa määrättävän sakon määrän laskemiseksi. Suuntaviivoissa annetut esimerkit ovat ainoastaan suuntaa-antavia, ja niitä edeltävät tekstissä sellaiset ilmaukset kuin "esimerkiksi", "useimmiten" tai "pääasiassa".

95 "Erittäin vakavia rikkomuksia" ovat "hintakartellit tai markkinoiden jakaminen horisontaalisin rajoituksin", jotka kuuluvat varmasti perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Nyt esillä olevassa asiassa rikkomukset ovat komission mukaan horisontaalisia, koska sokerikauppiaat eivät ole ainoastaan British Sugarin asiakkaita vaan myös sen kilpailijoita ja koska British Sugar ja Tate & Lyle ovat keskenään yksinomaan horisontaalisessa suhteessa.

96 Lisäksi komissio selittää, että luokitellessaan rikkomukset "vakaviksi" se otti huomioon sen, ettei vaikutuksia markkinoihin ollut. Lisäksi kun suuntaviivoissa viitataan tapauksiin, joissa yritys on jättänyt soveltamatta kilpailusääntöjen vastaisia sopimuksia tai menettelytapoja, niissä pyritään kattamaan tilanteet, joissa jokin osapuoli vetäytyy kartellista, eikä tapauksia, joissa riidanalaiset menettelytavat eivät ole vaikuttaneet markkinoihin.

97 Komissio toteaa vielä, että asiassa Suiker Unie ei ollut merkityksellistä tehdä eroa tarkoituksen ja vaikutuksen välillä perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Tämä selittää, miksi yhteisöjen tuomioistuin mainitsi tässä asiassa antamassaan tuomiossa vaikutukset tuotteiden käyttäjiin ja kuluttajiin. Nyt esillä olevassa asiassa komission päätös ei perustu markkinoihin kohdistuviin vaikutuksiin, vaan siinä ainoastaan osoitetaan yhteistoimintajärjestelyn kilpailunvastainen tarkoitus.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

98 Asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan nojalla komissio voi määrätä yrityksille sakon, joka on vähintään 1 000 euroa ja enintään miljoona euroa taikka tätä suurempi mutta enintään 10 prosenttia kunkin rikkomukseen osallisen yrityksen edellisen tilikauden liikevaihdosta. Kun sakon suuruutta määritellään näissä rajoissa, mainitun säännöksen mukaisesti, on otettava huomioon rikkomuksen vakavuus ja sen kesto.

99 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti sakon määrä on suhteutettava rikkomuksen olosuhteiden ja vakavuuden mukaan, ja sakon suuruutta määritettäessä rikkomisen vakavuutta on arvioitava ottaen erityisesti huomioon kilpailunrajoitusten luonne (ks. erityisesti asia T-77/92, Parker Pen v. komissio, tuomio 14.7.1994, Kok. 1994, s. II-549, 92 kohta).

100 Lisäksi on muistettava, että komission toimivalta määrätä sakkoja sellaisille yrityksille, jotka tahallaan tai tuottamuksesta rikkovat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa tai 86 artiklaa, on yksi niistä komissiolle annetuista keinoista, joiden avulla sen on mahdollista täyttää sille yhteisön oikeudessa annettu valvontatehtävä. Tähän tehtävään kuuluu ilman muuta velvollisuus selvittää yksittäisiä kilpailusääntöjen rikkomisia ja määrätä niistä seuraamuksia, mutta siihen kuuluu myös velvollisuus noudattaa sellaista yleistä politiikkaa, jolla pyritään kilpailuasioiden osalta soveltamaan perustamissopimuksessa vahvistettuja periaatteita ja ohjaamaan yritysten käyttäytymistä näiden periaatteiden mukaisesti (yhdistetyt asiat 100/80—103/80, Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomio 7.7.1983, Kok. 1983, s. 1825, Kok. Ep. VII, s. 133, 105 kohta).

101 Tästä seuraa, että kun komissio arvioi kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta sakon suuruuden määrittämistä varten, sen on otettava huomioon kyseisen tapauksen erityisolosuhteiden lisäksi se asiayhteys, johon kilpailusääntöjen rikkominen sijoittuu, ja huolehdittava siitä, että sen toimenpiteellä on varoittava vaikutus erityisesti sellaisten kilpailusääntöjen rikkomisten osalta, jotka ovat erityisen haitallisia yhteisön tavoitteiden toteuttamisen kannalta (em. asia Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomion 106 kohta).

102 Asioiden T-204/98 ja T-207/98 kantajat väittävät määrättyjen sakkojen suhteellisuuden osalta pääasiallisesti, että sakot ovat suhteettoman suuria sen vuoksi, että rikkomuksen on katsottu olleen "vakava". Näiden kantajien perustelut tältä osin voidaan nimittäin tiivistää siten, että niiden välistä yhteistoimintajärjestelyä olisi ollut sen horisontaalisuudesta huolimatta pidettävä "vakavaa vähäisempänä", koska sillä ei ollut huomattavia kilpailua rajoittavia vaikutuksia markkinoilla.

103 Tältä osin riittää, kun todetaan ensinnäkin, että riidanalaista yhteistoimintajärjestelyä on pidettävä horisontaalisena, koska sokerikauppiaat osallistuivat siihen tuottajien kilpailijoiden ominaisuudessa, ja toiseksi, että tämä yhteistoiminta koski hintojen vahvistamista. Tällaista yhteistoimintajärjestelyä on aina pidetty erittäin haitallisena, ja suuntaviivojen mukaan se on "erittäin

vakava rikkomus". Lisäksi kuten komissio vastauksissaan korostaa, kyseessä olevan yhteistoimintajärjestelyn pitäminen "vakavana rikkomuksena" sen vuoksi, että sen vaikutukset markkinoihin olivat vähäiset, osoittaa komission jo soveltaneen siihen lievempiä perusteita kuin ne, joita yleensä sovelletaan asetettaessa sakkoja hintakartelleille ja joiden perusteella yhteistoimintajärjestelyä olisi ollut pidettävä erittäin vakavana rikkomuksena.

104 Sen British Sugarin väitteen osalta, joka koskee rikkomuksen kestosta johtuvan sakon korotuksen suhteellisuutta, on muistettava, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että "sakon suuruutta määrättäessä on otettava huomioon rikkomuksen vakavuuden lisäksi sen kesto". Rikkomuksen kesto on näin ollen tämän säännöksen nojalla yksi niistä tekijöistä, jotka on otettava huomioon kilpailusääntöjä rikkoneille yrityksille määrättävien rahallisten seuraamusten suuruutta määritettäessä (asia T-43/92, Dunlop Slazenger v. komissio, tuomio 7.7.1994, Kok. 1994, s. II-441, 154 kohta). Näin ollen komissio on sakkojen suuruutta määrittäessään ollut oikeassa, kun se on ottanut huomioon rikkomuksen keston.

105 Tämän arvioinnin perusteella komissio tuli siihen tulokseen, että kyseessä oli keskipitkä rikkomus, ja tämän vuoksi se korotti vakavuuden perusteella määritettyä sakon määrää noin 40 prosentilla. Tältä osin on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti komissiolla on kunkin sakon määrää vahvistaessaan harkintavaltaa, eikä voida katsoa, että se olisi tätä tehdessään velvollinen soveltamaan tarkkaa matemaattista kaavaa (asia T-150/89, Martinelli v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-1165, 59 kohta ja asia T-352/94, Mo och Domsjö v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1989, 268 kohta, tuomio pysytetty valituksen jälkeen asiassa C-283/98 P, Mo och Domsjö v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok. 2000, s. I-9855, 45 kohta).

106 Yhteisöjen tuomioistuinten tehtävänä on kuitenkin arvioida, onko määrätyn sakon määrä oikeassa suhteessa rikkomuksen kestoon ja muihin sen vakavuuden arviointiin vaikuttaviin seikkoihin (ks. vastaavasti asia T-229/94, Deutsche Bahn

v. komissio, tuomio 21.10.1997, Kok. 1997, s. II-1689, 127 kohta). Tältä osin ei ole mahdollista yhtyä British Sugarin kantaan, jonka mukaan komissio voisi korottaa sakon määrää rikkomisen keston perusteella ainoastaan, jos keston ja kilpailusäännöissä tarkoitetuille yhteisön tavoitteille aiheutuneen lisääntyneen haitan välillä on suora yhteys, joka olisi poissuljettu, jos rikkomus ei vaikuta markkinoihin. Sitä vastoin rikkomisen keston vaikutusta sakon määrän laskentaan on arvioitava myös muiden asianomaiselle rikkomukselle ominaisten seikkojen perusteella (ks. vastaavasti em. asia Dunlop Slazenger v. komissio, tuomion 178 kohta). Nyt esillä olevassa asiassa on katsottava, ettei komission soveltama 40 prosentin suuruinen korotus rikkomuksen vakavuuden perusteella laskettuun sakon määrään ole suhteettoman suuri.

107 British Sugarin esittämä väite, jonka mukaan suuntaviivoihin sisältyvä raskauttavien olosuhteiden käsite olisi vastoin asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohtaa, on niin ikään täysin perusteeton.

108 Ensin on arvioitava asiaa koskevia suuntaviivojen määräyksiä. Suuntaviivojen 1 kohdan A osaston mukaisesti "rikkomuksen vakavuuden arvioinnissa on otettava huomioon sen laatu, sen todellinen vaikutus markkinoihin, jos se on mitattavissa, ja laajuus asian kannalta merkityksellisillä maantieteellisillä markkinoilla". Suuntaviivojen 2 kohdassa, joka on otsikoitu "Raskauttavat olosuhteet", annetaan luettelo, joka ei ole tyhjentävä, niistä olosuhteista, jotka voivat johtaa rikkomuksen vakavuuden ja keston perusteella lasketun sakon perusmäärän korotukseen; tällaisia olosuhteita ovat syyllistyminen rikkomukseen uudelleen, kieltäytyminen yhteistyöstä, toiminta rikkomusten yllyttäjänä, kostotoimien täytäntöönpano sekä tarve ottaa huomioon rikkomisen avulla kertyneiden laittomien voittojen määrä.

109 Edellä mainituista säännöksistä ilmenee, että rikkomuksen vakavuuden arvioinnissa on kaksi vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa rikkomuksen vakavuutta arvioidaan ainoastaan rikkomusta itseään koskevien seikkojen kuten sen luon-

teen ja markkinoihin kohdistuneiden vaikutusten perusteella, ja toisessa vaiheessa vakavuutta arvioitaessa otetaan huomioon asianomaista yritystä koskevat olosuhteet, joten komissio ottaa huomioon mahdollisten raskauttavien olosuhteiden lisäksi tarvittaessa myös lieventävät olosuhteet (ks. suuntaviivojen 3 kohta). Tämä menettely ei suinkaan ole asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan perusajatuksen ja sanamuodon vastainen, vaan sen ansiosta rikkomuksen vakavuutta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon kunkin yrityksen erilainen asema ja kunkin yrityksen suhtautuminen komissioon menettelyn aikana etenkin niissä tapauksissa, joissa rikkomukseen on osallistunut useita yrityksiä.

110 Toiseksi tarkasteltaessa sitä, onko British Sugarille raskauttavien olosuhteiden vuoksi määrätyn sakon korotusta pidettävä oikeasuhteisena, on todettava, että niiden olosuhteiden perusteella, joihin komissio vetoaa riidanalaisen päätöksen 207—209 kohdassa, 75 prosentin korotusta ei voida pitää suhteettoman suurena.

111 Lisäksi kantajan asiassa T-207/98 esittämien huomautusten osalta, joiden mukaan komissio ei erottanut riittävässä määrin sokerikauppiaiden asemaa tuottajien asemasta, on huomattava, että riidanalaisen päätöksen 195 perustelukappaleessa komissio myöntää selvästi, että kunkin rikkomukseen osallistuneen osapuolen osuudet on erotettava selvästi toisistaan. Tämä toteamus näkyy myös riidanalaisen päätöksen 198 perustelukappaleessa, jossa komissio ottaa sokerikauppiaiden sakkoa määrätessään huomioon niiden vähäisen osuuden rikkomuksessa.

112 Edellä esitetystä seuraa, että British Sugarin ja Tate & Lylen esittämä peruste, joka koskee sakkojen väitettyä suhteettomuutta, on hylättävä.

113 Merkityksellisten markkinoiden rakenteen huomiotta jättämistä koskevan väitteen osalta on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa Suiker Unie

antamassaan tuomiossa, että sokerimarkkinoiden lainsäädännöllisen ja taloudellisen taustan vuoksi oli perusteltua käsitellä vähemmän ankarasti mahdollisia kilpailunvastaisia menettelytapoja. Komissio huomauttaa kuitenkin asianmukaisesti, että asiassa Suiker Unie annetun tuomion kohteena olleet kartellit eivät koskeneet hintojen korotuksia vaan markkinoiden jakamista tiettyjen kiintiöiden mukaan. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin korostaa itsekin asiassa Suiker Unie antamassaan tuomiossa, että hintakartellin tapauksessa se olisi päätynyt toisenlaiseen ratkaisuun. Tuomioistuin lisää tältä osin, että "vahinko, jonka riidanalainen menettelytapa saattoi aiheuttaa tuotteiden käyttäjille tai kuluttajille, oli rajallinen, eikä komissio itsekään ollut syyttänyt asianosaisia siitä, että ne olisivat yhteistoimin tai kilpailua vääristävällä tavalla nostaneet hintoja; rajoitukset, jotka markkinoiden jakaminen aiheutti markkinaosapuolten vapaudelle valita tavarantoimittajansa, eivät ole yhtä vakavia, kun kyseessä on sokerin kaltainen suurelta osin homogeeninen tuote, vaikka markkinoiden jakaminen onkin kiellettyä" (tuomion 621 kohta). Koska nyt esillä olevassa asiassa on nimenomaisesti kyseessä hintakartelli, komissio on perustellusti poikennut asiassa Suiker Unie annetussa tuomiossa esitetystä ratkaisusta.

114 Näin ollen on hylättävä myös väite, jonka mukaan niiden markkinoiden, jolla rikkomukset tapahtuivat, rakennetta ei olisi otettu huomioon.

115 Edellä esitetystä seuraa, että tämä peruste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen väitettyä rikkomista koskeva peruste

— Asianosaisten väitteet ja perustelut

116 British Sugar katsoo, että sille määrätty 18 miljoonan ecun sakko johtuu pikemminkin sen markkina-asemasta kuin rikkomuksen vakavuudesta. Sakon

määrä on lähellä sitä enimmäismäärää, joka voidaan määrätä kilpailusääntöjen rikkomisesta. Sen sijaan Tate & Lylelle määrättiin ainoastaan 10 miljoonan ecun sakko, vaikka sillä on British Sugaria vastaava markkina-asema.

117 Komissio toteaa, että British Sugar johti hintojen yhteensovittamista ja että ilman sitä kartellia ei olisi syntynyt.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

118 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaaminen edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia kohdellaan eri tavalla (ks. erityisesti em. asia Hercules Chemicals v. komissio, tuomion 295 kohta).

119 Nyt esillä olevassa asiassa on kuitenkin todettava, että British Sugarin ja Tate & Lylen tilanteiden väliset erot, joita komissio korostaa, riittävät perusteeksi näiden kahden yrityksen erilaiselle kohtelulle.

120 On riidatonta, että kyseessä olevat kokoukset aloitettiin ja järjestettiin British Sugarin aloitteesta, ja on niin ikään riidatonta, että mainituissa kokouksissa British Sugar tiedotti kilpailijoilleen hinnoittelupolitiikastaan. British Sugar ei myöskään ole esittänyt mitään seikkoja, jotka asettaisivat kyseenalaisiksi komission esittämän näytön siitä, että British Sugarilla oli aktiivinen ja johtava asema kartellissa, vaan se on ainoastaan kiistänyt yhteistoimintajärjestelyn kilpailunvastaisen luonteen.

121 Edellä esitetystä seuraa, että peruste on hylättävä.

Peruste, joka koskee kantajien syyksiluettujen tekojen väitettyä tahattomuutta

— Asianosaisten väitteet ja perustelut

122 British Sugar väittää, että komissio on jättänyt sakkoa määrätessään huomiotta sen, etteivät kantajien syyksiluetut teot olleet tahallisia.

123 Pyrkiessään noudattamaan tekemiään sitoumuksia ja varmistaessaan, että sen suhteet sokerikauppiaisiin olivat perustamissopimuksen 86 artiklan mukaisia, British Sugar oli korkeintaan epähuomiossa rikkonut perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa.

124 Sitoumuksissa edellytetty ostajien ja myyjien välinen päivittäinen yhteydenpito johti väistämättä eri yritysten vastuuhenkilöiden välisiin säännöllisiin yhteydenottoihin. Sokerikauppiaat olivat tärkeitä jälleenmyyntiin tarkoitetun sokerin ostajia. Tämän vuoksi niiden olisi ollut mahdotonta olla keskustelematta hinnoista.

125 Ei ole mitään todisteita siitä, että asianomaiset yritykset olisivat osallistuneet kokouksiin tietoisina siitä, että ne rikkoivat perustamissopimuksen 85 artiklaa

tai aiheuttivat minkäänlaisia kilpailuongelmia. Riidanalaisten kokousten osapuolet eivät pitäneet näitä kokouksia salassa, ja on näytetty toteen, että näissä kokouksissa keskusteltiin muista asioista.

126 Komissio väittää, että jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kokousten tarkoituksena olleen kilpailusääntöjen rikkominen, sen on lisäksi katsottava, ettei näitä kokouksia ollut tarkoitettu yksinomaan sitoumusten noudattamista varten. Suuntaviivojen mukaisesti komissio voi ottaa huomioon sen, että suurella yrityksellä on oikeudellista ja taloudellista asiantuntemusta, joka antaa sille mahdollisuuden arvioida paremmin toimintaansa mahdollisesti liittyviä rikkomuksia ja niistä aiheutuvia kilpailuoikeudellisia seurauksia.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

127 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ei ole välttämätöntä, että yritys on tietoisesti rikkonut kilpailusääntöjä, jotta näiden perustamissopimuksen määräysten rikkomista voidaan pitää tahallisena, vaan riittää, että yritys ei ole voinut olla tietämättä, että sen käyttäytymisen tarkoituksena on ollut kilpailun rajoittaminen (yhdistetyt asiat 96/82—102/82, 104/82, 105/82, 108/82 ja 110/82, IAZ ym. v. komissio, tuomio 8.11.1983, Kok. 1983, s. 3369, 45 kohta; em. asia Belasco ym. v. komissio, tuomion 41 kohta; asia T-141/89, Tréfileurope v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-791, 176 kohta ja asia T-310/94, Gruber + Weber v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1043, 259 kohta).

128 Koska British Sugar on suuri yritys, jolla on sellaista oikeudellista ja taloudellista asiantuntemusta, jonka perusteella se on tietoinen toimintaansa liittyvistä rikkomuksista ja niistä aiheutuvista kilpailuoikeudellisista seurauksista, ja koska se oli juuri ollut komission tutkimuksen kohteena perustamissopimuksen 86 artiklan rikkomisen vuoksi, nyt esillä olevassa asiassa on katsottava, ettei British Sugar voi vedota siihen, että se ei olisi toiminut tahallisesti tai tuottamuksellisesti.

129 Näin ollen peruste on hylättävä.

Peruste, joka koskee sakkojen varoittavaa vaikutusta

— Asianosaisten väitteet ja perustelut

130 British Sugar väittää, että sakkoa ei ollut miltään osin tarpeellista korottaa varoittavan vaikutuksen vuoksi. British Sugar on ollut vuodesta 1991 kokonaan Associated British Foodsin (jäljempänä ABF) määräysvallassa oleva tytäryhtiö. Tuosta ajankohdasta lähtien sen sitoumuksia on tarkistettu ja vahvistettu. British Sugar antaa vuosikertomuksia komissiolle, ja sitoumusten noudattamisesta vastaa henkilökohtaisesti ABF:n lakiasiainjohtaja, joka kuuluu sen hallitukseen.

131 Lisäksi riidanalainen päätös koskee ainoastaan Isossa-Britanniassa tapahtuneita tosiseikkoja. Teollisen sokerin osalta kansalliset viranomaiset päättivät vuonna 1991 olla toteuttamatta mitään toimenpiteitä vuoden 1976 Restrictive Trade Practices Actin perusteella. Vähittäismyyntiin tarkoitetun sokerin osalta Restrictive Practices Court katsoi, ettei British Sugarin ja Tate & Lylen yhdessä laatimaa ja Ison-Britannian kilpailuvirastolle (Office of Fair Trading) 15.4.1991 lähettämää muistiota ollut tarpeen oikaista. Tästä seurasi, että näissä olosuhteissa British Sugarille ja Tate & Lylelle annettiin kieltomääräyksiä ja että mikä tahansa näiden kieltomääräysten rikkominen olisi voinut johtaa sakkoihin ja jopa näistä rikkomuksista vastuussa olevien henkilöiden vankeusrangaistuksiin. Näin ollen British Sugarille määrättyä sakkoa oli hyödytöntä korottaa sen varoittavan vaikutuksen lisäämiseksi.

132 Komissio toteaa, että symbolisella sakolla ei olisi lainkaan varoittavaa vaikutusta sellaisiin yrityksiin, joilla on aikomuksena toistaa samat toimet. Koska British

Sugar vakuuttaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostamassaan kanteessa, että sen menettelytavat olivat laillisia ja tarpeellisia kilpailusääntöjen noudattamiseksi, ei voida pitää poissuljettuna, että kyseinen yritys aikoi jatkaa samoja toimia tulevaisuudessa.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

133 Kuten jo edellä on muistutettu, komission toimivalta määrätä sakkoja sellaisille yrityksille, jotka tahallaan tai tuottamuksesta rikkovat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa tai 86 artiklaa, on yksi niistä komissiolle annetuista keinoista, joiden avulla sen on mahdollista täyttää sille yhteisön oikeudessa annettu valvontatehtävä. Tähän tehtävään kuuluu ilman muuta velvollisuus selvittää yksittäisiä kilpailusääntöjen rikkomisia ja määrätä niistä seuraamuksia, mutta siihen kuuluu myös velvollisuus toteuttaa sellaista yleistä politiikkaa, jolla pyritään kilpailuasioiden osalta noudattamaan perustamissopimuksessa vahvistettuja periaatteita ja ohjaamaan yritysten käyttäytymistä näiden periaatteiden mukaisesti (em. asia Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomion 105 kohta).

134 Tästä seuraa, että komissiolla on toimivalta nostaa sakkojen määrää niiden varoittavan vaikutuksen lisäämiseksi silloin, kun tietyntyyppiset rikkomukset ovat vielä suhteellisen yleisiä sen voiton vuoksi, jonka tietyt rikkomuksissa osallisina olevat yritykset voivat niistä saada, vaikka ne on todettu lainvastaisiksi jo yhteisön kilpailupolitiikan alussa (em. asia Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomion 108 kohta).

135 Nyt esillä olevassa asiassa, jossa on kyse klassisesta kilpailusääntöjen rikkomisesta, jonka lainvastaisuuden komissio on vahvistanut lukuisia kertoja sen ensimmäisistä kilpailua koskevista toimenpiteistä lähtien, komissio voi perustellusti katsoa, että sakon suuruutta määrättäessä on tarpeen ottaa huomioon sen varoittava vaikutus.

136 Näin ollen peruste on hylättävä.

Peruste, joka koskee yhteistyötä hallinnollisen menettelyn aikana

— Asianosaisten väitteet ja perustelut

137 British Sugar väittää, että se on vuodesta 1990 toiminut täysin yhteistyössä komission kanssa, ja väittää, että suuntaviivojen mukaan yhteistyö on lieventävä seikka. British Sugar väittää käyttäneensä huomattavia resursseja vastatakseen komission esittämiin väitteisiin, joista tämä myöhemmin luopui.

138 Komission vastauksen mukaan British Sugarin yhteistyö ei ollut laajempaa kuin se, mitä odotetaan kilpailusääntöjen soveltamismenettelyyn osallistuvalta yritykseltä (riidanalaisen päätöksen 214 perustelukappale).

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

139 Myös tämä peruste on hylättävä. Asiakirja-aineistosta ja riidanalaisesta päätöksestä ilmenee, ettei British Sugar tehnyt muuta kuin antoi komissiolle ne tiedot, jotka sillä oli velvollisuus antaa kilpailututkimuksen aikana. Riidanalaisen päätöksen 214 perustelukappaleessa todetaan sitä paitsi, että asiassa määrättyjä sakkoja alennettiin 10 prosenttia sen vuoksi, että asianosaiset myönsivät syyllistyneensä tiettyihin niiden syyksiluettuihin tekoihin.

140 Näin ollen peruste on hylättävä.

Peruste, joka koskee komission tekemän päätöksen viivästymisestä aiheutunutta väitettyä vahinkoa

— Asianosaisten väitteet ja perustelut

141 British Sugar ja Napier Brown väittävät, että riidanalaisen päätöksen tekeminen kahdeksan vuotta rikkomisen paljastumisen jälkeen johtaa siihen, että ne joutuvat kärsimään komission kilpailupolitiikan muutoksesta, jonka vuoksi komissio on nostanut yrityksille määrättäviä sakkoja.

142 Komissio vastaa yhtäältä kantajien väittävän virheellisesti, että sakkojen yleinen taso olisi noussut suuntaviivojen antamisen jälkeen, ja toisaalta, että komissiolla on suuntaviivoista riippumatta oikeus korottaa sakon määrää tapauskohtaisesti, joten tältä osin kantajille ei voi syntyä perusteltua luottamusta.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

143 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan se, että komissio on aikaisemmin määrännyt tietynsuuruisia sakkoja tietynlaisista rikkomuksista, ei voi merkitä sitä, etteikö se voisi nostaa tätä sakkojen määrää asetuksessa N:o 17 ilmoitetuissa rajoissa, jos tämä on tarpeen yhteisön kilpailupolitiikan toteuttamiseksi. Yhteisön

kilpailusääntöjen tehokas soveltaminen edellyttää päinvastoin sitä, että komissio voi milloin tahansa mukauttaa sakkojen määrää tämän politiikan tarpeita vastaavaksi (em. asia Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomion 109 kohta ja asia T-14/89, Montedipe v. komissio, tuomio 10.3.1992, Kok. 1992, s. 1155, 346 kohta).

144 Lisäksi komissio voi sakkojen yleistä tasoa harkitessaan perustellusti ottaa huomioon, että yhteisön kilpailusääntöjen selvät rikkomiset ovat vielä melko yleisiä, joten se voi korottaa sakkojen määrää niiden varoittavan vaikutuksen vahvistamiseksi (ks. vastaavasti asia T-354/94, Stora Kopparbergs Bergslags v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-2111, 167 kohta).

145 Lisäksi komissio voi sakkojen yleistä tasoa vahvistaessaan ottaa huomioon erityisesti perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomisen pitkän keston ja ilmeisyyden ja sen, että rikkominen on tapahtunut siitä huolimatta, että komission aikaisempi päätöskäytäntö olisi pitänyt ymmärtää varoitukseksi (em. asia Stora Kopparbergs Bergslags v. komissio, tuomion 169 kohta).

146 Kuten komissio esittää, tästä seuraa, että kilpailusääntöjen rikkomista koskevan menettelyn kohteena olevilla yrityksillä ei voi olla perusteltua luottamusta siihen, että komission soveltamat sakot ovat tietynsuuruisia, kunhan asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädettyä enimmäismäärää noudatetaan.

147 Näin ollen peruste on hylättävä.

148 Edellä esitetystä seuraa, että Napier Brownin vaatimus, jonka mukaan komissio olisi velvoitettava korvaamaan sille kulut, joita on aiheutunut sakon maksamiseen tarvittavan vakuuden asettamisesta, on niin ikään hylättävä.

149 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että asioissa T-204/98 ja T-207/98 esitetyt kanteet on hylättävä.

Asiassa T-202/98 esitetty kumoamisvaatimus

Asian T-202/98 ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan yhteistyötä koskevaa tiedonantoa on sovellettu virheellisesti

— Asianosaisten väitteet ja perustelut

150 Tate & Lyle väittää toimineensa menettelyn aikana täydessä yhteistyössä komission kanssa. Yhteistyötä koskevan tiedonannon perusteella sakkoa voidaan koko ajan täydessä yhteistyössä toimineen yrityksen osalta alentaa 75—100 prosenttia, mutta komissio alensi sakkoa ainoastaan 14 miljoonaa ecua eli 50 prosenttia.

151 Tate & Lylen mukaan komission päätelmät ovat ristiriidassa niiden tosiseikkojen kanssa, jotka osoittavat sen päinvastoin toimineen täydessä yhteistyössä. Tate &

Lyle esitti tilanteen komissiolle kirjallisesti kahdessa kirjeessä vuoden 1990 heinä- ja elokuussa, mutta tämän lisäksi se toimi koko ajan yhteistyössä komission kanssa vastaamalla välittömästi kaikkiin menettelyn kuluessa esitettyihin tietopyyntöihin.

152 Tate & Lyle päättelee, että koska riidanalaisessa päätöksessä ei esitetä nimenomaisia perusteluja, komission tekemät päätelmät johtuvat siitä, että se on katsonut Tate & Lylen peruuttaneen menettelyn aikana antamansa lausunnot.

153 Tältä osin Tate & Lyle katsoo, että komissio pitää lausuntojen peruuttamisena pelkkiä oikaisuja ja selvennyksiä niihin tulkintoihin, jotka komissio on esittänyt tosiseikoista. Tate & Lyle katsoo, että tuotuaan nämä tosiseikat komission tietoon sillä oli oikeus saada varmuus siitä, että ne ymmärretään oikein. Tate & Lylen mukaan ei voida kohtuudella katsoa, että tämä olisi osoitus vähäisestä yhteistyöstä. Tate & Lyle väittää, ettei se peruuttanut toiseen väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa niitä seikkoja, jotka olivat aiemmin käyneet ilmi menettelyssä, eikä myöskään tosiseikoista antamaansa tulkintaa. Toisessa vastauksessa ainoastaan selkeytettiin tai oikaistiin sitä tulkintaa, jonka komissio oli esittänyt tosiseikoista.

154 Komissio väittää, että yhteistyötä koskeva tiedonanto julkaistiin asian kannalta merkityksellisten tosiseikkojen tapahtuma-ajankohdan jälkeen ja että tämän vuoksi sitä sovellettiin ainoastaan analogiaa käyttäen. Riidanalaisessa päätöksessä mainitaan Tate & Lylen toiminta kartellin paljastamisessa ja todetaan sen täyttävän jotkin niistä edellytyksistä, joiden perusteella sakkoa voidaan alentaa mainitun tiedonannon mukaisesti (riidanalaisen päätöksen 216 ja 218 perustelukappale). Näistä syistä riidanalaisessa päätöksessä annetaan 50 prosentin alennus. Jotta yrityksen voitaisiin katsoa toimineen täydessä yhteistyössä, sen olisi kuitenkin tehtävä muutakin kuin toimittaa ne tiedot, jotka sillä on velvollisuus antaa komissiolle. Paljastettuaan kartellin olemassaolon Tate & Lyle oli ainoastaan täyttänyt velvollisuutensa ja huolehtinut kaupallisista eduistaan.

155 Komission mukaan kaksi Tate & Lylen tekemää peruutusta osoittavat, ettei tämä toiminut koko aikaa yhteistyössä. Ensinnäkin riidanalaisen päätöksen 82 ja 83 perustelukappaleessa osoitetaan tämän kantajan näkökannan äkillinen muutos vastauksissa, jotka se antoi kahteen väitetiedoksiantoon. Aluksi se myönsi olevansa osapuolena British Sugarin kanssa tehdyssä perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaisessa sopimuksessa. Myöhemmin se ilmoitti, ettei mitään sopimusta tarvittu, koska sen oli joka tapauksessa seurattava British Sugarin hinnoittelupolitiikkaa. Nyt esillä olevassa asiassa Tate & Lyle yritti ensimmäisen ja toisen väitetiedoksiannon välillä peruuttaa alkuperäisen kantansa ja osoittaa, että yhdenmukaistetulla menettelytavalla ei ollut kilpailunvastaista tarkoitusta.

156 Toiseksi komissio esittää, että toinen peruutus käy selvästi ilmi riidanalaisen päätöksen 116 perustelukappaleesta. Tate & Lyle myöntää ensimmäisessä kilpailuvirastolle 16.7.1990 osoittamassaan kirjeessä, että joillekin asiakkaille myönnettäviä alennuksia koskevia tietoja vaihdettiin, kun taas myöhemmin yhdessä British Sugarin kanssa laatimassaan ja kilpailuvirastolle 15.4.1991 lähetetyssä muistiossa se vakuuttaa, ettei mitään tietyille asiakkaille myönnettyjä alennuksia koskevia tietoja toimitettu. Näiden näkökantamuutosten vuoksi komissio ei voinut todistaa, että tietoja yksittäisiin asiakkaisiin sovellettavista alennuksista olisi vaihdettu (ks. riidanalaisen päätöksen 116 ja 193 perustelukappale).

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

157 On muistettava, että yhteistyötä koskevan tiedonannon mukaisesti sakon määrää, joka olisi määrätty, jos yritys ei olisi toiminut yhteistyössä, alennetaan vähintään 75 prosenttia, tai sakko voidaan jättää kokonaan määräämättä, jos yritykset täyttävät tiedonannon B kohdan a—e alakohdassa asetetut edellytykset. Erityisesti B kohdan d alakohdassa todetaan, että jotta asianomaiseen yritykseen voitaisiin soveltaa B kohdassa mainittua alennusta, sen on täytynyt toimia täydessä yhteistyössä koko tutkintamenettelyn ajan. Näin ollen on tutkittava, voi-

daanko Tate & Lylen katsoa toimineen koko ajan täydessä yhteistyössä tiedonannon B kohdan d alakohdan mukaisesti.

158 Komissio on ottanut huomioon Tate & Lylen yhteistyön riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 216 ja 218 perustelukappaleessa. Erityisesti komissio tuo esiin Tate & Lylen osuuden kartellin paljastamisessa ja myöntää Tate & Lylen täyttävän jotkin niistä edellytyksistä, joiden perusteella sille määrättyä sakkoa voidaan alentaa edellä mainitun tiedonannon mukaisesti. Riidanalaisen päätöksen 217 perustelukappaleessa todetaan yleisesti, ettei Tate & Lyle toiminut koko ajan täydessä yhteistyössä, kun taas saman päätöksen 82, 83 ja 116 perustelukappaleesta käyvät ilmi ne Tate & Lylen menettelytavat, joita komissio pitää sellaisina peruutuksina, joiden vuoksi Tate & Lylen ei voida katsoa toimineen koko ajan täydessä yhteistyössä yhteistyötä koskevan tiedonannon B kohdan d alakohdan mukaisesti. Tämän perusteella komissio katsoo, ettei Tate & Lyle täytä niitä edellytyksiä, joiden perusteella määrättyä sakkoa voitaisiin alentaa mainitun tiedonannon B kohdan mukaisesti.

159 Tältä osin on todettava, että Tate & Lyle on, toisin kuin se väittää, todella muuttanut lausuntojaan komission tutkimusten aikana.

160 Tarkasteltaessa näistä muutoksista ensimmäistä, joka sisältyy Tate & Lylen toiseen väitetiedoksiantoon antamiin vastauksiin, on kuitenkin todettava, että Tate & Lyle ainoastaan luonnehti tosiseikkoja eri tavalla mutta ei kiistänyt aikaisemmin myöntämiään tosiseikkoja eikä peruuttanut toteamusta, jonka mukaan riidanalaiset kokoukset kuuluivat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

161 Toisesta muutoksesta, joka koskee yksittäisille asiakkaille myönnettäviä alennuksia koskevien tietojen vaihtoa, on todettava, ettei komissio ole riidanalaisessa päätöksessä pystynyt näyttämään tätä rikkomuksen osatekijää toteen. Vaikka

komissio väittää, että se, ettei se voinut näyttää tätä osatekijää toteen, johtui nimenomaan Tate & Lylen peruutuksesta, on kuitenkin todettava, ettei komissio ole näyttänyt toteen, että näitä tietoja olisi vaihdettu, minkä vuoksi kantajia ei ole syytetty tästä. Näissä olosuhteissa komissio ei voi syyttää Tate & Lylea yhteistyön puuttumisesta sellaiseen rikkomuksen osatekijään liittyen, jota ei ole näytetty toteen.

162 Edellä esitetyn perusteella on todettava komission katsoneen virheellisesti, ettei Tate & Lyle ole toiminut koko ajan täydessä yhteistyössä tiedonannon B kohdan d alakohdan mukaisesti ja että tämän vuoksi kyseisen yhteistyön laajuutta ei ole arvioitu riidanalaisessa päätöksessä oikein.

163 Näissä olosuhteissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on täyttä toimivaltaansa käyttäen muutettava päätöstä Tate & Lylelle määrätyn sakon määrän osalta.

164 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on, kun se määrittää sakon määrää toimivaltaansa käyttäen, itse arvioitava yksittäistapaukseen liittyvät seikat (asia 322/81, Michelin v. komissio, tuomio 9.11.1983, Kok. 1983, s. 3461, Kok. Ep. VII, s. 339, 111 kohta).

165 Ensinnäkin on katsottava, että kun otetaan huomioon Tate & Lylen yhteistyön merkittävyys ja se, että se toimi koko ajan täydessä yhteistyössä, 50 prosentin alennus sakosta, joka sille olisi määrätty, jos se ei olisi toiminut yhteistyössä, ei ole riittävä. Toiseksi vaikka Tate & Lyle ei ole toiseen väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa peruuttanut alkuperäistä lausuntoaan, kuten edellä 160 kohdasta käy ilmi, on kuitenkin yhtä totta, että se on osittain muuttanut

tosiseikoista aiemmin antamaansa luonnehdintaa. Näiden olosuhteiden ja sen merkittävän aseman vuoksi, joka Tate & Lylella oli kartellissa, sille ei voida myöntää 60:tä prosenttia suurempaa alennusta.

166 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, joka käyttää täyttä tuomiovaltaansa EY:n perustamissopimuksen 172 artiklan (josta on tullut EY 229 artikla) ja asetuksen N:o 17 nojalla, katsoo, että sakon määrä, joka on esitetty euroissa tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä 17 päivänä kesäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1103/97 (EYVL L 162, s. 1) 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti, on alennettava 5,6 miljoonaan euroon.

167 Näin ollen ei ole tarpeen tutkia Tate & Lylen toista perustetta, joka koskee perustelujen puutteellisuutta.

Oikeudenkäyntikulut

168 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska asioiden T-204/98 ja T-207/98 kantajat ovat hävinneet asian, kukin kantaja on velvoitettava korvaamaan kaikki niiden nostamista kanteista aiheutuneet kulut, komission kulut mukaan luettuina, koska vastapuoli on sitä vaatinut. Asian T-204/98 kantaja velvoitetaan myös korvaamaan asiassa esitettyyn välitoimihakemukseen liittyvät kulut, koska vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on pääosin hävinnyt asian T-202/98 ja vastapuoli on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, komissio velvoitetaan korvaamaan kaikki tähän asiaan liittyvät kulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(neljäs jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia IV/F-3/33.708 — British Sugar plc, asia IV/F-3/33.709 — Tate & Lyle plc, asia IV/F-3/33.710 — Napier Brown & Company Ltd, asia IV/F-3/33.711 — James Budgett Sugars Ltd) 14 päivänä lokakuuta 1998 tehdyn komission päätöksen 1999/210/EY 3 artikla kumotaan asian T-202/98 kantajaa koskevilta osin.

2) Päätöksen 1999/210/EY 3 artiklassa asian T-202/98 kantajalle määrätyn sakon määräksi vahvistetaan 5,6 miljoonaa euroa.

3) Asiassa T-202/98 komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä kantajan oikeudenkäyntikuluista.

4) Kanteet asioissa T-204/98 ja T-207/98 hylätään.

5) Asian T-204/98 kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan komissiolle tässä asiassa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut, välitoimimenettelystä aiheutuneet kulut mukaan luettuina.

6) Asian T-207/98 kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan komissiolle tässä asiassa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Mengozzi Tiili Moura Ramos

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä heinäkuuta 2001.

H. Jung

kirjaaja

P. Mengozzi

jaoston puheenjohtaja